

**VICTIMA INFRAȚIUNII DE VIOLARE DE DOMICILIU
(art.179 Cod penal)**

Stela BOTNARU, Gheorghe POPA

CZU: 343.988:343.44

gicupopa92@gmail.com

Potrivit dispozițiilor art.2 Cod penal, legea penală apără *împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept.*

Constituția Republicii Moldova asigură respectarea inviolabilității asupra domiciliului și reședinței, relatând că acestea sunt inviolabile, nimeni nu poate pătrunde sau rămâne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțământul acesteia, la art.29 alin.(1). Spectrul legislativ ce reglementează domiciliul are drept scop asigurarea relațiilor sociale cu privire la realizarea dreptului la inviolabilitatea domiciliului.

Examinând noțiunea de domiciliu din art.6 Cod de procedură penală, *domiciliul este locuința sau construcția destinată pentru locuirea permanentă sau temporară a unei sau a mai multor persoane (casă, apartament, vilă, cameră la hotel, cabină pe o navă maritimă sau fluvială), precum și încăperile anexate nemijlocit la acestea, constituind o parte indivizibilă (verandă, terasă, mansardă, balcon, beci, un alt loc de uz comun).*

În acest sens, putem înțelege că noțiunea de „domiciliu” include orice teren privat, automobil, navă maritimă și fluvială privată, birou. Astfel concluzionăm că domiciliul nu este dependent de dreptul de proprietate asupra unei case (spațiu de locuit). Proprietarul este dependent de a dispune după bunul său plac de posesia și folosința domiciliului, reședinței. Libertatea persoanei de a se izola la sine în casă nu este un privilegiu al proprietății, ci un aspect al libertății acesteia, al libertății persoanei de a locui undeva. Din acest considerent, infracțiunea de violare de domiciliu nu este o infracțiune contra patrimoniului.

În legea penală și doctrina de specialitate este lăsat loc de distincție pentru asigurarea respectării ordinii de drept și distingerea unor categorii de persoane care sunt titularii dreptului asigurat prin lege. Astfel, referindu-ne la asigurarea inviolabilității domiciliului, nu putem să nu distingem care este persoana căreia îi este încălcat dreptul asigurat prin lege, cea care are statut de victimă în cazul infracțiunii prevăzute de art.179 Cod penal.

În doctrina de specialitate, se relatează că calitatea de victimă a infracțiunii prevăzute de art.179 Cod penal, o poate avea orice persoană, cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid. Conținutul alin.(1) al articolului supus examinării este formulat astfel: „Pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau reședința unei persoane fără consimțământul acesteia”. De aici deducem că, în calitate de victimă poate fi orice persoană, indiferent de cetățenie, apartenență etnică sau alte criterii. Formularea „unei persoane” expusă în contextul art.179 Cod penal, oferă un spectru larg pentru noțiunea de victimă. Astfel condiția de bază este ca această persoană care are calitatea de victimă să posede dreptul asupra încăperii care este violată și constituie domiciliul sau reședința ei. Victima nu trebuie să dispună de orice drept asupra bunului, dar dreptul de abitație asupra încăperii calificate drept domiciliu. La calificarea infracțiunii și individualizarea pedepsei nu are importanță, dacă coraportul dintre domiciliu și victimă a rezultat în urma exercitării directe a dreptului de proprietate asupra încăperii, calificată drept domiciliu, sau victima a obținut dreptul de abitație în urma întocmirii unui contract de locațiune, sau orice act juridic care îi oferă dreptul de abitație asupra domiciliului sau reședinței. De asemenea, la calificarea faptei conform art.179 Cod penal, nu prezintă importanță statutul victimei: proprietar, chiriaș, membru al familiei, care are dreptul de abitație etc.

În scopul confirmării celor expuse în doctrina de specialitate, considerăm necesară relatarea din practica judiciară a următoarei spețe: *S.A., aflându-se în căminul nr.2 al Colegiului de Ecologie, din cauza relațiilor ostile apărute cu cet. B.V., în scopul aplicării loviturilor (victimei) ultimului, intenționat a păstruns în odaia nr. 94, fără consimțământul persoanei, unde i-a aplicat lui B.V. lovituri cu mâinile*

și picioarele asupra diferitor părți ale corpului, cauzându-i ultimului vătămări corporale ușoare. Conform rechizitoriului, acțiunile lui S.A. au fost calificate conform componentei de infracțiune prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal. Instanța a reținut următoarele semne constitutive în conduita inculpatului: pătrunderea ilegală în domiciliul unei persoane, fără consimțământul acesteia, cu aplicarea violenței.

În calitate de critică este de menționat că fapta urma a fi calificată conform prevederilor art. 179 alin. (1) Cod penal, deoarece violența aplicată față de victimă nu a fost îndreptată în scopul violării de domiciliu și nu a fost aplicată înaintea consumării infracțiunii de violare de domiciliu, dar a fost aplicată după consumarea infracțiunii.

În legea penală nu este atrasă o atenție sporită asupra raportului dintre victimă și domiciliu sau victimă și reședință. O importanță sporită trebuie atrasă asupra comportamentul făptuitorului în timpul comiterii infracțiunii. Legea penală ocrotește titularul de drept al spațiului ce constituie domiciliu sau reședință, indiferent de modul de apariție și exercitare al acestuia, deoarece legea într-un stat democratic nu impune impedimente de realizare a unor drepturi directe de către titularii dreptului. La calificarea faptei, nu are relevanță statutul victimei.

Nu întotdeauna aceeași persoană cumulează calitățile de titular al dreptului la inviolabilitatea domiciliului și de titular al dreptului de proprietate asupra imobilului aferent aceluși domiciliu.

Doctrinarii ruși V.N. Shelestiukov și I.A. Shevchenko de asemenea împărtășesc această opinie statuând că: „Dreptul la inviolabilitatea domiciliului îl pot avea chiar și persoanele care nu au nici un drept asupra locuinței (chiriașul)”, „Victima infracțiunii de violare de domiciliu poate fi chiar și persoana care locuiește în spațiul respectiv”.

În opinia autorilor L.Gîrla și I.Tabarcea, victima infracțiunii, prevăzută de art.179 Cod penal, poate fi atât persoana al cărei drept constituțional la inviolabilitatea domiciliului a fost încălcat, cât și persoana care a fost supusă violenței sau amenințării cu violența în legătură cu pătrunderea în domiciliu.

Doctrinarul R.Ștefanuț susține că, în cazul comiterii infracțiunii de violare de domiciliu, putem menționa că nu este exclusă posibilitatea pluralității de victime. Pluralitatea de victime este posibilă în cazul în

care dreptul de proprietate, de abitație aparține mai multor persoane, iar făptuitorul prin comiterea infracțiunii aduce atingere dreptului asigurat de art.29 din Constituție. Pluralitatea de victime are o deosebită importanță și la stabilirea și individualizarea pedepsei ce urmează a fi aplicată pentru comiterea infracțiunii. În situația în care domiciliul violat aparține în comun mai multor persoane, suntem în prezența unei singure infracțiuni de violare de domiciliu, cu o pluralitate de victime. Aici se constată o lacună a normei de drept. Relevant ar fi ca și în cazul mai multor infracțiuni din partea specială a Codului penal să existe și la infracțiunea de violare de domiciliu agravanta „*asupra a două sau mai multor persoane*”. Autorul R.Ștefănuț susține că necesară ar fi o astfel de prevedere, deoarece infracțiunea în natura sa poate presupune existența a două sau mai multe victime, iar neincriminarea acesteia este inechitabilă în coraport cu celelalte norme care în esență prevăd o astfel de agravantă „*asupra a două sau mai multor persoane*”. Considerăm că neinclusiunea unei agravante „*asupra a două sau mai multor persoane*”, nu îngreădește niciun drept al victimei, prevăzut de art. 58 Cod de procedură penală, fapt pentru care nu o considerăm o lacună a normei de drept.

În ceea ce privește statutul victimei infracțiunii, sunt păreri diferite. Astfel autorul R.Ștefănuț menționează că victima infracțiunii, specificată la art.179 Cod penal, este persoana care deține dreptul constituțional la inviolabilitatea domiciliului, care a fost încălcat. În dispoziția consemnată la alin.(2) art.179 Cod penal, victima este persoana supusă la violență sau la amenințarea cu violența. Atare fapt însă nu desemnează situația că acesteia îi dispăre calitatea de titular al dreptului constituțional la inviolabilitatea domiciliului.

Asupra condițiilor pe care trebuie să le întrunească victima infracțiunii prevăzute de art.179 Cod penal, în calitate de condiție de bază putem menționa că domiciliul sau reședința care este violată, reprezintă pentru victimă un drept fundamental care este prevăzut și garantat de art. 29 din Constituția Republicii Moldova.

Este de concluzionat că calitatea de victimă a infracțiunii prevăzute de art. 179 Cod penal nu este generată de dreptul de proprietate asupra domiciliului sau a reședinței. În cazul limitării statutului de victimă,

prin condiția generării dreptului de proprietate, considerăm că scopul legii penale expus în art.2 Cod penal ar fi unul iluzoriu în coraport cu art. 179 Cod penal.

Bibliografie:

1. Constituția R.Moldova data intrării în vigoare 29.07.1994, publicată la 29.03.2016. În: *Monitorul Oficial*, nr. 78, art.140.
2. Cod penal nr.985 data intrării în vigoare 18.04.2002, publicat la 14-04-2009 În: *Monitorul Oficial*, nr. 72-74, art. 195.
3. BARBU, C. *Ocotirea persoanei în dreptul penal al României*. Craiova: Scrisul românesc, 1977, p.192.
4. STATI, V. Unele considerații asupra practicii aplicării răspunderii penale pentru infracțiunea de violare de domiciliu (art.179 CP RM). În: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr.4, pp.18-27.
5. ȘTEFĂNUȚ, R. Circumstanțele agravante ale infracțiunii de violare de domiciliu. În: *Revista Națională de Drept*, 2012, pp. 50-54.
6. ШЕЛЕСТЮКОВ, В.Н. Уголовно-правовые средства обеспечения неприкосновенности жилища. Красноярск, 2006, с.9.
7. https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/ca92ab76-12dc-e811-80d5-0050568b021b, accesat la 27.08.2020.